

Wolynskij Zloczyn

<https://wolynskijzloczyn.eu/zw3/history/198,-.html>
2021-09-25, 16:45

Геноцид ОУН-Б та УПА на поляках

Після масових вивозів й арештів зі сторони НКВС та репресій з боку німців (вивози на примусові роботи до Рейху, арешти, табори й масові розстріли), у 1943 р. поляки на Волині становили ледь 10–12 відсотків усіх мешканців. Вони були етнічною групою, в більшості позбавленою суспільних діячів, інтелігенції, військових. Поляки не творили конфліктних ситуацій, а навіть за будь-яку ціну їх уникали. Це треба підкреслити, оскільки частина українських істориків підриває ці факти. Врозріз з правдою, вони рекомендують, що Волинський злочин, нібито, не був початком, але другим етапом кровопролитного польсько-українського конфлікту. Перший, – який тривав до весни 1943 р., – мав бути (згідно цьому оповіданню, що не має жодної опори в дійсності) неконтрольованою й не інспірованою ОУН-Б «селянською війною» («жакерією»).

Вона мала бути викликана «масами українських емігрантів» з Холмщини, які вже на зламі 1942 і 1943 рр. через Буг приходили на Волинь, підсилюючи серед українських селян антипольські настрої розповідями про жахливі вчинки, які поляки, нібито, здійснювали по відношенню до українців на Холмщині. Це є збіжне з тезами бандерівської пропаганди кінцевого періоду Другої світової війни, та після неї з успіхом поширюваної українськими націоналістичними істориками в еміграції, пов'язаними з ОУН-Б.

Першим збірним вбивством на польському населенні, проведеним з особливою жорстокістю, була колонія Паросля Перша біля Сарн, де 9 лютого 1943 р. загинуло щонайменше 155 поляків.

У середині березня 1943 р. близько 5 тис. українських поліцейських у німецькій службі, зі зброєю й амуніцією та з придбаним раніше досвідом вбивання євреїв, утекли до лісових відділів УПА. Тут багато з них обійняли функції командирів. З цього моменту випадки вбивання – спочатку поодинокі – почали посилюватися.

Влітку й восени 1943 р. терор ОУН і УПА досяг велетенських розмірів. Вбивства на польському населенні, розпочаті у Сарненському, Костопільському, Рівненському й Здолбунівському повітах, у червні 1943 р. поширилися на Дубенський та Луцький повіти, в липні охопили Ковельський, Володимир-Волинський та Горохівський повіти, а в серпні також Любомльський повіт. Особливо кровопролитним був липень 1943 р., а насамперед – неділя 11 липня 1943 р. Того дня на світанку відділи УПА, – часто при активній підтримці місцевого українського населення, – оточили й атакували водночас 99 польських сіл у Ковельському, Володимир-Волинському, Горохівському та частково Луцькому повітах. Дійшло до нелюдської різни цивільного населення та знищень. Села горіли, майно було грабовано. Дослідники обчислюють, що тільки цього одного дня могло загинути близько 8 тис. поляків, – перш за все жінок, дітей і людей похилого віку. Польське населення гинуло від куль, сокир, вил, ножів та інших інструментів, нерідко під час богослужінь у костелах.

Напади на святині були на денному порядку. Бандерівцям ішлося про вбивство якнайбільшої групи поляків. Тільки цієї однієї «кровопролитної неділі» 11 липня в костелі в Прицьку/Павлівці загинуло близько 200 вірних. Пробоша, отця Болеслава Шабловського було вбито дещо пізніше. У каплиці в селі Хренів, разом з групою близько 150 прихожан, загинув отець Ян Котвицький. У схожих обставинах у парафії Заболотці був вбитий 74-річний отець Юзеф Александрович. У каплиці в селі Кримно загинуло близько 40 вірних, а в Кисилині – близько 80 прихожан.

З огляду на загрозу, поляки були змушені покидати свої будинки, рятуючись втечею до міст і містечок, де знаходилися пости угорських і німецьких військ. Це парадокс, що поляки, під загрозою УПА, були змушені шукати заховання в німців, а в 1944–1945 рр. – у совітів, від яких вже стільки зазнали переслідувань. Польських утікачів німці вивозили на примусові роботи всередину Рейху. Ще інші шукали притулку, прориваючись на територію Генерального Губернаторства, головне до Люблінського дистрикту. Тільки нечисленні пробували захищатися, творячи представництва самооборони. Найбільш відомими були Пшебраже/Гайове (тут захистилося понад 10 тис. поляків), Гута Степанська (загинуло близько 600 осіб), Засмики, Дедеркали та Острог. З близько 100 польських осередків самооборони, внаслідок браку зброї, амуніції і кадрів командування, захистилися нечисленні.

Трагічні події 1943 р. на Волині мали істотний вплив на розвиток польського підпілля, в тому виникнення найбільшої партизанської одиниці в період окупації – 27. Волинської дивізії піхоти Армії Крайової. Дивізія, яка створилася в рамках акції «Буря» (січень–лютий 1944 р.), в піковому періоді налічувала понад 7 тис. солдатів. У першому періоді (до середини березня 1944 р.) дивізія вела боротьбу з УПА в захисті вцілілого польського населення, та з німецькими військами, а потім, взаємодіючи з одиницями Червоної армії, вела боротьбу з німецькими й угорськими військами на фронті. Крім цього, декілька тисяч поляків (головне на Волинському Поліссі) воювали в лавах совітської партизанки. У побоюванні перед УПА, поляки шукали там допомоги та заховання для своїх сімей. За цими самими обставинами, влітку 1944 р., щонайменше декілька тисяч поляків знайшлися в лавах, підпорядкованої НКВС, совітської допоміжної міліції, так званих «істрєбітельних батальйонів». Спірним питанням є те, наскільки ці «винищувальні батальйони», які діяли до початку 1945 р., охороняли поляків перед УПА, наскільки провокували її до подальших дій.

Фотогалерея

